

Föräldrars perspektiv på internets möjligheter och hinder för ungdomar i gymnasiesärskolan

Emma Sorbring
emma.sorbring@hv.se

Martin Molin
martin.molin@hv.se

DEL@KTIG PÅ NÄTET? SÄRSKOLEELEVERS IDENTITETSSKAPANDE AKTIVITETER PÅ INTERNET

Docent Martin Molin	Högskolan Väst
Prof Emma Sorbring	Högskolan Väst
Prof Lotta Löfgren-Mårtensson	Malmö Universitet
Doktorand Åsa Borgström	Högskolan Väst

Utgångspunkter – *Offline*

- En ny generation gymnasiesärskoleelever – nya strategier
- Från en exkluderande till en inkluderande identitet
- Deltagande ökar med ålder, MEN också barriärerna ökar med ålder
 - I jämförelse med jämnåriga ökar skillnaden i mognad
 - Mer regler och förväntningar på anpassning från samhällets sidan
- Föräldrarna är en av de viktigaste källorna till delaktighet och aktivitet i vardagen

Utgångspunkter– *Online*

- Internet – en ny social arena?
- Tillgången till datorer (och andra enheter) och internet har ökat i samhället generellt och sociala media används av över hela världen.
- Internet är en möjlig arena för inkludera för de som annars är exkluderade offline (t ex bortstötta av kompisar, stigmatiserade av samhället)
 - Ett stort nätverk av möjliga vänner
 - Färre fysiska barriärer
 - Anonymitet kan "dölja" olika handikapp mm
- En zon fri från föräldrar

Design och metoder

Ungdomar

- Intervjuer (Martin)
- Kunskapsöversikt (Åsa)
- Etnografiska nätstudier (Åsa)

Skolpersonal

- Intervjuer med olika yrkeskategorier i skolan (Lotta)

Föräldrar

- Föräldrintervjuer (Emma)

Vad ville vi ta reda på?

Hur uppfattar föräldrar och hur stöttar de Internet som en arena för unga människor att bli mer delaktiga i det sociala livet och i samhället generellt.

- Vilka Hur uppfattar föräldrar till tonåringar med IF **möjligheter och hinder** för sina barns användning av Internet?
- På vilket sätt **agerar** föräldrar i ambition att minska hindren och stödja möjligheter?

Vilka deltog?

- Intervjuer med 22 föräldrar (15 kvinnor, 7 män)
- Föräldrar till tonåringar med IF
 - mellan 16 – 21 år ålder
 - 8 döttrar och 9 söner
 - nationella programmet, gymnasiesärskola
 - ett spektra av diagnoser
- Par- och enskilda intervjuer (48 min – 1 tim 28 min)

RESULTAT

1. Möjligheter till ökat deltagande
2. Barriärer för ökad delaktighet
3. Stöd för ökat deltagande

1. Möjligheter till ökad delaktighet

- Föräldrar, som de flesta andra föräldrar, tänka på riskerna, men de tycker också om **möjligheterna**.
- En möjlighet att vara engagerade i det **sociala livet**.
- Risk för inte hanterar vardagen i vårt **24/7 samhälle**.

Delaktighet i det sociala livet

"Det är som ett fönster för min dotter - att leta efter saker, att leta efter information och vad andra gör."

"Sen skulle jag kunna tycka att det vore bra för honom att ha Facebook för han har inga vänner förutom skolan. Det är där han har sina vänner och hemma har han ju inga förutom sin ledsagare att träffa tre timmar i veckan ungefär. Annars är det ju vi som är hans närmaste kompisar om man säger så. **Så därför skulle jag önska att han hade det på sitt sätt för att vidga sina vyer och få lite kompisar via nätet. Kunna komma överens med någon och träffas och sådana saker då.**"

Delaktighet i samhället generellt

"... om Internet inte utvecklas på ett sätt så det blir lättare att hantera, kommer personer med intellektuella funktionsnedsättningar att ha svårare att delta i samhället. När fler saker flyttar över [från samhället till Internet] /... / jag tror att andra människor plockar upp och använda tekniken mycket snabbare, men hon behöver mer tid för att plocka upp och vara en del av det /... / jag menar **när samhället blir mer och mer Internet-orienterade, det blir mer handikappande** för dem [människor med intellektuella funktionsnedsättningar]."

2. Barriärer för ökad delaktighet

1. Kognitiva förmågor
 - Läs- och skrivsvårigheter
2. Tekniska svårigheter
 - Svårigheter att förstå instruktioner
 - Svårigheter att generalisera
3. Sociala koder, netetikett och bakomliggande mening
 - Svårigheter att utvärdera det skrivna
 - Svårigheter att utvärdera människor och deras syften
4. Intresse och nyfikenhet

Kognitiv förmåga

Alltså... tid och kraft. Alltså, det är många saker, både praktiskt och så. Som han inte gör därför att han har så fullt upp med det han gör. Och där tänker jag ju att han inte är som andra jämnåriga /.../ det som en jämnårig kanske skulle klara av tio saker, så kanske han får gjort tre eller fyra, för sen är han helt slut och tiden har gått./.../ Alltså jag tror att det har att göra med den intellektuella förmågan. **Att det...alltså, det är ju inte så att inte klarar nåt, men han klarar en viss mängd och den mängden är full. Och skall man ta dit nåt annat får man ta bort nåt.**

Teknisk förmåga

" Hade man haft mer användarvänliga system, mer hänsyn till att det finns de som inte är normalbegåvade, så hade det också varit mycket bättre. Man lär sig, ursäkta igen då, jävligt mycket av att leva med en människa som inte är som alla andra. Så hade det varit bra. **Så det är väl det då att jag tycker att, livet i det stora hela skulle inte vara uppbyggt på alla oss som vet och kan och förstår."**

Sociala koder, nätetikett och bakomliggande mening

“Igår till exempel så visade han mig, då höll han för så att jag inte fick se det som var upptill, och då var det text text text text, som Messenger ungefär. Då höll han för så att jag inte fick se, men det var ... skrivet på svenska."vad betyder selen.", sade han till mig. "Ja, selén det är ett ämne." "Jag måste se meningen." sade jag. Och då var det nån som hade skrivit: häng nu i selen. Alltså jag tror att det är symboliskt sade jag: " Jag tror att det betyder att du skall inte ge upp, du skall kämpa på. Så klarar du det här och så.... ." Och så stod det också tömmarna, alltså det var nästan vuxenspråk, jag vet inte vem som kan ha skrivit det. Men det var i alla fall välment, det som stod."

Sociala koder, nätetikett och bakomliggande mening

M Ja, skriva som: "Vad gör du? Hur mår du?..."

I Han behöver lära sig den förmågan, så att säga?

M Ja, saker som det, **saker om hur man gör saker**, ja, han kan inte det. Att ta kontakt. "Hej kompis. Ska vi hitta på något? Hur mår du? Den typen av saker."

3. Stöd för ökad delaktighet

1. Kognitiv förmåga (skriva och läsa)

- Förbättra läsning och skrivning, samt utveckla kontrollstrategier
- Ett nära dagligt stöd
- Utveckla användargränssnitt, speciellt språkbruk

2. Teknisk förmåga

- Ett nära dagligt stöd

3. Sociala koder, netetikett och bakomliggande mening

- Ett nära dagligt stöd
- Diskussioner, närvaro i sociala media och generellt välmående som indikator

4. Intresse och nyfikenhet

- Skoluppgifter

Vad säger resultaten oss?

- Internet skapar förutsättningar för både mer och mindre deltagande i samhället.
- Föräldrars tankar variera beroende på barnets graden av funktionshinder och deras möjligheter att bilda vänskapsband offline.
- Vissa föräldrar är redo att se bortom problematiska situationer för att ungdomen ska hitta möjligheter att utveckla och upprätthålla sociala relationer.
- Föräldrar är viktiga stödpersoner.
- Viktigt att omsätta resultaten i praktiken.

Att ta med hem

- Behovet av autonomi, på vägen att bli vuxne, kanske innebära att alternativa assistenter, tar över delar av den roll som föräldrarna har under individens uppväxt.
- Positivt risktagande. "Tänk om något går rätt?"
- Internet kan vara ett verktyg för ökad social delaktighet, MEN programvara, gränssnitt och processer behöver utvecklas för personer med begränsad kognitiv och social förmåga.

Publikationer

- Löfgren-Mårtenson, L., Molin, M. & Sorbring, E. (2016). Del@ktig på internet – om internetanvändande bland unga med intellektuell funktionsnedsättning. I K Daneback & E Sorbring (red.) *Socialt arbete och internet. Att förstå och hantera sociala problem på nya arenor*. Stockholm: Liber.
- Löfgren-Mårtenson, L., Sorbring, E. & Molin, M. (2015). T@ngled up in Blue: Views of parents and professionals on Internet use for sexual purposes among young people with intellectual disabilities. *Sexuality & Disability*. Vol. 33. Iss. 4. pp 533-544.
- Löfgren-Mårtenson, L., Sorbring, E. & Molin, M. (2015). T@ngled up in Blue: Views of parents and professionals on Internet use for sexual purposes among young people with intellectual disabilities. *Journal of Sexual Medicine*. Vol. 12. Suppl 5. pp 347-347.
- Molin, M., Sorbring, E. & Löfgren-Mårtenson, L. (2017). New em@ncipatory landscapes? Young people with intellectual disabilities, Internet use and identification processes. *Advances in Social Work*. Vol. 18 No. 2 (Fall 2017), 645-662.
- Molin, M., Sorbring, E. & Löfgren-Mårtenson, L. (2015). Parents and Teachers Views on Internet and Social Media Usage by Pupils with Intellectual Disabilities. *Journal of Intellectual Disabilities*. Vol 19(1) pp 22-33.
- Sorbring, E., Löfgren-Mårtenson, L., Molin, M. & (2018). Relationships and internet. In C. Bates. *Sexuality and LD. A Handbook*. Pavilion.
- Sorbring, E., Molin, M. & Löfgren-Mårtenson, L. (2017). "I'm a mother, but I'm also a facilitator in her every-day life": Parents' voices about barriers and support for internet participation among young people with intellectual disabilities. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 11(1), article 3.
- Sorbring, E., Molin, M. & Löfgren-Mårtenson, L. (2018). Internet som en arena för delaktighet och relationer för unga med intellektuella funktionsnedsättningar. *BarnBladet*, juni 2018.

TACK!

Emma Sorbring
emma.sorbring@hv.se

Martin Molin
martin.molin@hv.se

